

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna številka stane 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrletno 15 K, za mesec 5 K. Za Nemčijo celo leto 65 K, za ostalo tujino in Ameriko 72 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan po volji.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise so ne vrača.

Inserati: Enostolpna petstotnica 30 vin., pogojen prostor 1 K; razglasi in poslano vrstica po 60 v.; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Pismo iz Prage.

26. marca 1919.

Nacionalizem je naroden egoizem. Nacionalist dela le v korist svojega naroda. Načela, ki bi koristila vsem narodom enako, ga puste hladnega. Če so drugi narodi svobodni ali ne, to ga ne spravlja z ravnotežja. Ker je koristno za narod, povečati državo z novim tujim ozemljem, je navadno tudi imperialist. Nacionalizmu je imperializem tesno za petami.

Za socialisti je prišel Wilson z načelom, da se dá doseči le z demokratičnim mir in pravica, kar pa je silno nerodno formuliral v znanih točkah. Nacionalistična antanta je imela polna usta demokratičnih gesel, ko se ni zmagala. Ko je pa zmagala, je vrgla precej hitro vse deklaracije o samoodločbi narodov med staro, v imperialistične svrhe neporabno šaro. Demokratične ideje so se morale poskriti pred nacionalizmom, imperializmom in militarizmom pseudo-osvoboditeljev. Na mesto samoodločbe narodov so stopili razni gospodarski, zemljepisni, strateški, zgodovinski in drugi za lase privlečeni razlogi, s katerimi si hočejo »zmagovalci« v korist svojega naroda osvoboditi na račun »premaganih« tuje ozemlje. Etnografski princip je moral stopiti v ozadje.

Tudi pri nekaterih malih narodih, katerim je še svetovna vojska prinesla samostojnost, je opaziti isti proces. Tako na primer pri čehoslovanskem narodu. Nacionalizem, ki je poginjal pred vojsko bujno cvetelo, je rodil čehoslovaški imperializem. Sklicujoč se na gospodarske in zemljepisne razloge, zahtevajo bivše 3 dežele: Češko, Moravsko in Slezilo v zgodovinskih mejah. Združenje s Slovaško, ki spada zgodovinsko k bivši Ogrski in gravitira zemljepisno in gospodarsko v ogrsko nižino, pa utemeljuje z etnografskega stališča. Za logiko niso bili nacionalisti nikdar dovzetni. Kakor odklanjajo Francozi plebiscit v Elzaško-Lotrinski iz popolnoma umljivih razlogov, tako ga odklanjajo tudi češki imperialisti. Češki imperialisti opravčujejo okupacijo strnjeno nemškega ozemlja na isti način kot Italijani okupacijo jugoslovanskega ozemlja. Če 7 milijonov čehoslovakov lahko okupira 2 do 3 milijone Nemcev, zakaj ne bi smeli Italijani okupirati pol milijona Jugoslovancev? Češki imperialisti niti svojim »bratom« Poljakom niso priznali. V dosegu zgodovinske meje so hoteli okupirati celo Tešinsko, kjer je čez dve tretjini Poljakov. V tem slučaju je postala antanta proti navadi pravična in je ta korak zavrnila. Češki nacionalisti so vzdignili velik jok in stok. Imperialistični hujskači so odpirali na shodih vse svoje registre ogorčenja proti Poljakom. Sicer pa poljski imperialisti niso prav nič boljši.

Nemški nacionalisti, ki so se borili pred in med vojsko na vse načine proti avtonomijam, proti samoodločbi in samostojnosti sosednih narodov, se sklicujejo sedaj, ko se čutijo premagane, naenkrat na etnografski princip. Na čelo Nemcev na Češkem se je postavila soc.-demokratična stranka, ona stranka, kateri so nacionalisti pred vojsko vedno očitali brezdomovinstvo. Ravno tako, kot bi bili Slovenci v okupiranem ozemlju rajši pod Jugoslavijo kot pa pod Italijo, bi se tudi Nemci na Češkem rajši priklonili novi Nemčiji. Nemcem, ki sedaj ne zahtevajo ničesar drugega, kot pravico, da si sami volijo državno pripadnost, predbacivajo češki imperialisti, da rogovilijo proti republikli in da jo hočejo razbiti. Isto očitajo češke meščanske stranke češki socialni demokraciji, če kliče preveč glasno po socialistični republikli. Tako so zagnali pred nekoliko tedni velikanski hrup, ko so zasledili špijonsko in propagandno početje nemškega konzula. Nemci so se nameravali baše s pomočjo Nemške Avstrije z silo osvoboditi. Pa stvar je neverjetno hitro utihnila. Podjarnjenje tujega ozemlja rodi nujno iredentno, ki je do-

prinesla na Severočeskem že svoje krvave žrtve. Akoravno nastopajo češki imperialisti napram Nemcem precej galantno v primeri z brutalnim nastopom italijanskih imperialistov in nacionalistov v okupiranem ozemlju napram Jugoslovancem, se njih početje absolutno ne strinja z demokratičnimi načeli.

Kdor hoče pometati drugod, mora pomesti najprej pred svojim pragom. Ker so Italijani njih »savezniki«, bi bilo silno nedosledno, če bi se postavili v sedanjem položaju očito na stran Jugoslovancev. Morebiti bi jim celo škodovalo. Kdor hodi z volkovi, mora z volkovi tuiti. V korist lastnega naroda morajo biti Čehoslovaki napram Jugoslaviji »nevtiralni«. Radi tega je povsem umljivo, da se v tukajšnjih listih o italijanskem ropu jugoslovanskega ozemlja ne piše. Listi se omejujejo le na brzozjavna poročila. Ko so prinesli tukajšnji listi brzozjavna poročila o definitivni priklonitvi gotovega jugoslovanskega ozemlja k Italiji, ki so se pa izkazala kot neresnična, so češki listi k temu molčali. Le »Prager Tagblatt« je posvetil stvari tisti dan lep uvodni članek z stvarimi besedami za nas Jugoslovane.

Če bo čehoslovaška država resnično demokratična država — in to bo gotovo — potem bodo Nemci in druge narodnosti popolnoma enakovredni s Čehoslovaki. Če ostane pri sedanjih mejah, bodo tvorile čez tretjino prebivalstva druge narodnosti in v prvi vrsti Nemci. Država toraj ne bo samo čehoslovaška, temveč tudi nemška. Nastala bi nova Švica. Tako bi v gotovem obdobju tudi Nemeck imel pravico zasesti mesto predsednika republike. Če je to praktično, to je drugo vprašanje. Čemu ustvarjati mešano državo in celo proti volji drugonarodne manjšine, če se da napraviti drugače? To bi imelo le tedaj zmisel, če bi nameravali češki imperialisti asimilirati druge narodnosti in povečati tako lastni narod. To pa bi bilo mogoče le pod absolutističnim režimom kot na primer v bivši Avstro-Ogrski. V resnično demokratični državi je to izključeno.

Če se navdušujejo narodnjaki za zgodovinske in strateške meje, če se sklicujejo imperialisti na gospodarsko-egoistične razloge, je to povsem v redu. Ni pa v redu in žalostno je, če pomagajo tudi čehoslovaški socialisti trobiti v nacionalistične robove in udarjati na boben imperializma, kar se je pokazalo pri češki delegaciji na socialističnem kongresu v Bernu. Težak bo njih zagovor pred bodočo internacionalo. Upajmo, da se ne strinjajo vsi čehoslovaški socialisti z nazori in zahtevami čeških imperialistov in da je ostal en del gotovo zvest doslednemu demokratizmu, v katerem leži edini vir pravice in bodočega miru.

H. P.

Nekaj malega o prosveti in propagandi v Rusiji.

Ena glavnih zadač ruske sovjetske republike je, narod dvigniti iz onega duševnega mrtvila, v katerem se je nahajal ruski narod za časa vladanja carjev iz doma Romanov. Kakor je vsakomur znano, se je Rusija posebno glede prosvete nahajala na jako nizki stopnji in nepismenih ljudi (analfabetov) je bilo v državi mogočih carjev ogromno več kakor 60% vsega prebivalstva. Redko najdeš iz starih ljudi — kmetov — človeka, ki bi znal in bil več ruskemu pravopisu. Seveda šola ni bila obvezna in zaradi tega si pač lahko tolnačimo zaostalost ruskega mužika v duševnem oziru, ki je raje videl, da so njegovi otroci opravljali domače kmetško delo, kakor pa pohajali v šolo.

Prišla je ruska revolucija in na tribuno voditeljev osvobojenega naroda je stopil buržoazni predstavnik — socialist, revolucionar Kerjenski, kateri je bil sicer dober govornik — na slab politik. Za časa njegovega vladanja se je v prosvetnem oziru za ruski narod napravilo jako malo, ali boljše rečeno — nič.

V oktobru leta 1917, so se polastili vlade v Moskvi oziroma Petrogradu boljševiki ali komunisti in vodilno mesto v tej proletarski revoluciji je zavzel, kakor je vsakemu znano, Ljening, kateri je s pomočjo Trockega pričel radikalno reformo v notranjem ustroju ruske republike. Z vstopom teh dveh boriteljev, zastopnikov najbejstih in najradikalnejših predstavnikov frakcij internacionalne, se pričinja nova doba, novi vek na polju prosvete ruskega naroda. V teku enoinpolletnega svojega obstoja je boljševiška vlada s svojimi energičnimi in spretnimi voditelji napravila velikanski korak naprej in odprla ruskemu narodu novo pot k izboljšanju njegove duševne zaostalosti. Pod vodstvom učenega Lunačarskega, komisarja za prosveto, se je pričela temeljita reforma šolskega vprašanja. Neverjetno koliko šol in raznih dobrodelnih zavodov se je ustanovilo in se ustanavlja pod njegovim vodstvom in nadzorstvom. Sovjetska vlada je takoj določila ogromno vsoto denarja za ureditve in razširjenje njegovega načrta. Povsod so se začele snovati šole, in sicer od najmanjših ljudskih ali narodnih tja do visokih šol. Vlada je izdala nove dekrete ali zakone, po katerih je šolstvo (ljudska oziroma narodna šola) postalo obvezno. Kdor je dovršil šestnajsto leto ne glede na spol, ima prost vstop v visoke šole, kjer se ne ozira na izpričevala, ampak na znanje vstopivšega. Nastopile so velike olajšave za učečo se mladino. V prvi vrsti imajo prednost otroci iz proletarskih in malomeščanskih krogov, katerih študiranje podpira sovjetska vlada z vsemi močmi s tem, da jim daje sredstva, kakor tudi da ustanavlja dijaške in visokošolske menze, prenočišča, jim daje obleko in za učenje potrebni denar.

Velika prostorna poslopja, dvorci bivših neomejenih gospodarjev ruskega zatiranega kmeta in veleposesnikov, je sovjetska vlada spremenila v zato primerne azile, bolnice, zavetišča, predvsem šole, v katerih se vzgaja po svobodnih načelih učeča se mladina. Revnim gojenem se dajejo brezplačno obleke in obutev, katere so bile deloma konfiscirane od bogatih trgovcev ali pa kupljene za denar, vzet bogatim kot kontribucija.

Propaganda za razširjenje ideje komunizma je zadobila zadnje čase velikanske dimenzije. Knjige, brošure, časopisi, predvsem politične vsebine, se odpošiljajo na vse strani. In Moskva, središče velike »matjuške Rus«, odkoder izhaja vse kulturno delovanje ruskega naroda, dela in dela. V vsakem mestu, trgu, vasi in selu so se osnovala javna knjižnice in čitalnice, katerih namen je tudi, podučiti ruski narod o vseh panogah kulturnega in političnega življenja. Te knjižnice, čitalnice, se nahajajo pod kontrolo krajevnih sovetov, kateri sistematično in po določenem načrtu pripravljajo ljudstvu pot k napredku. Velike važnosti so tudi akademije, v katerih predavajo potujoči člani izobraževalnih odsekov gubernskih in krajevnih sovetov, razna politična, predvsem socialna vprašanja. Krajevni sovjeti se ne strašijo nobenih žrtev. V zvezi s tem delovanjem je moskovski centralni sovjat tudi monopoliziral vsa založništva knjig in brošur za dobo petih let in na ta način omogočil bednejšemu sloju nakupiti si za mal denar dela in knjige največjih ruskih pisateljev in pesnikov, kakor Tolstoj, Dostojevskij, Maksim Gorkij itd.

Kot mogočno sredstvo za propagando ideje komunizma služi centralni organ kmetov, delavskih in vojaških delegatov, ki izhaja v približno enem milijonu izvodov, s sedežem v Moskvi. List je izvrstno informiran, prinaša najrazličnejše članke izpod peresa najboljših ruskih publicistov. V njem se nahajajo tudi vsi važnejši dekreti in zakoni ruske socialistične federativne sovjetske republike.

Velike važnosti je sovjetska vlada polagala na planomerno organizacijo komunistov - internacionalistov,

ki so jih tvorili v pretežni večini vojni ujetniki Nemčije, predvsem bivše Avstro-Ogrske monarhije. Izhajali so dnevniki in tedniki v vseh jeziki in tudi jugoslovanski komunisti so imeli svoj list »Svetovna revolucija«, (ki je izhajal v 10 tisoč izvodih dvakrat na teden), ki je prinašal članke v srbo-hrvaškem in slovenskem jeziku, v cirilici in latinici. Izdajale so se tudi številne brošure in proklamacije. Vse to delo ni ostalo brez upliva. Ujetniki, vrnili se iz Rusije, so pač veliko pripomogli k tako hitremu in uspelemu koncu buržoazne, imperialistične Nemčije in birokratske absolutistične Avstrije.

Zgodovina gre svojo pot. Kar se nam danes zdi nemogoče, to je jutri stvar vsakdanjosti. In iz daljnega vzhoda se bliža počasi a sigurno ideja, ki je nepremagljiva in ne pozna ne zaprek, ne mej — ideja komunizma. K—st.

Govor sodr. V. Bukšega v narodnem predstavništvu.

(Konec.)

Prehrana.

Socialno nezadovoljstvo, nujna posledica dolgotrajnega vojskovanja, ima pa tudi druge vzroke, da se ne tlači z nasilnimi merami, nego da se uklanja z zadovoljevanjem opravičenih potreb. — Največje nezadovoljstvo je v prehrani. Imeli smo vezano trgovino, ki je vsaj kolikor-toliko osiguravala bōri minimum oskrbe poedinca. Da to ni bilo dovršeno izvedeno in da so bili kraji, kjer se je stradalo, to dobro vemo, ali to je bil sistem, ki je vsakemu osiguraval minimum prehrane, sistem, ki je vsled sile bil uveden nele v bivši Avstro-Ogrski, ampak tudi v zapadnih državah in v neki meri celo na Francoskem, da se tako revnemu ljudstvu omogoči, da pride do svoje porcije v prehrani. Da je obstojala zoper ta sistem opozicija na vse strani, da se je »švercalo« na vseh koncih, to tudi vemo; in vemo tudi za nedostatke tega sistema. Ali, gospodje, ko je prevrat povzročil tudi katastrofo v prehrani in mi ne vemo, kaka bo letina, ker aprovizacije niso preskrbljene z vsemi artikli, ker potrebujejo nekoliko tisoč vagonov živil, da oskrbe pasivne kraje in mesta Hrvatske, pa je, da se zlo še poveča, proglašena svobodna trgovina. Kaj je dosegla svobodna trgovina? Ko je izšla naredba o svobodni trgovini, je pšenica in žito, posebno v Osijeku, poskočilo na 200 in 210 K! Tako so tudi zagrebški mesarji, ki so hoteli monopolizirati dobavo mesa, obljubljali uradništvu in siromašnim slojem dati meso po primerni ceni. Ali, ko je bila uvedena svobodna trgovina, je cena mesu poskočila od 14 in 16 K kg na 24 in danes celo že na 32 K! Razvilo se je odiranje, veriženje in pokupovanje vseh mogočih živil. Ni čuda, če je stanje prehrane v Srbiji naravnost tragično, strahovito, kjer sta itak že bivša Avstro-Ogrska in Nemčija vse upoštošili in izvlekli, kar se je izvleči dalo, zdaj pa se v krajih, kjer so bile življenjske razmere še kolikor-toliko boljše, kot v Sremu, Bački in Banatu, s proglasitvijo svobodne trgovine razvila brezvestna špekulacija. One zaloge, ki so bile že rekvirirane, se niso osigurane in mislim, da se dá te zaloge še osigurati za prehrano mest in pasivnih krajev. Računati moramo tudi s tem, da bo letošnja žetev razmeroma slabša kot lanska. Vem, da so županije, kjer je obdelane samo 50% zemlje. Koliko jo je obdelane v Srbiji, mislim, se težko dá reči, ali nikakor se s tem ne sme računati. Največ se računa na aktivne kraje, ki morejo dati več in se morejo boljše obdelati. Veliko vprašanje je, če bodo letošnja dela obdelanja mogla izenačiti primanjkljaj, ki je nastal vsled pasivnega obdelovanja v jeseni. Tu je velike važnosti hitra izvedba agrarne reforme. Opaža se pasivna resistenca poljedelca pri obdelavanju veleposestev. Mi smo že pozimi neprestano opozoravali na nepopolnoženje med kmeti in na po-

trebno hitro izvedbo agrarne reforme. Ali gotovi interesirani krogi pri vsakem koraku ovirajo in upropščajo izvedbo agrarne reforme.

Predsednik dr. Pavlovič: Gospod poslanik, oddaljili ste se od predmeta. Prosim, govorite o finančnem zakonu. — (Predsednik ministrstva Protič: Izvolite ta izvajanja prihraniti za budgetsko debato. To je specialni zakon.) — Mislimo, da ta dilematizem vodi do razmer, ki morajo sodbonosno delovati na razvoj razmer, pa da ta način prehrane in ta nesigurnost more dovesti do situacije, ki more imeti katastrofalne posledice.

Industrija.

Kako je z industrijo? Razlagam to, ker je to potrebno, kadar se votira ali ne votira velik kredit, da v tem leži izraz poverjenja ali nepoverjenja za način poslovanja in dela vlade. — Mi na Hrvatskem, Slavoniji in Bosni imamo nekaj industrije. Ne morem si misliti obnove naših opustošenih krajev, pa da se naša industrija, kolikor je je, ne osigura v njenem pravilnem delu in poslovanju. Industrija bo dvignila ostale naše kraje, ki so popolnoma opustošeni. Kaj se pa med tem dogaja? Prekinjena je zveza s kraji bivše Avstro-Ogrske, strokovnjaki in trgovsko-obrtne zbornice pa niso za to vprašane. Ne vem, kako se bo mogla vzdržati industrija brez dobave kemikalij, olja, bencina za motorje itd., ali ne da se obnove najpotrebnejši stroji, ali pa brez surovin oziroma polfabrikatov, ki so neobhodno potrebni za proizvajanje. Vse to je velike važnosti. Bojim se, da, če pri tem še dolgo ostane, preneha ena tovarna za drugo s poslovanjem. (Predsednik dr. Pavlovič: Prosim, ne oddaljite se od predmeta.) — (Dovolite, gospod predsednik, medtem preidem na snov samo.)

Finančni kredit.

Stojimo na stališču, da je naša dolžnost, vse dati za narodno edinstvo in za pravilno vstvarjanje naše nove države brez vsake omejitve v denarju kot v krvi, ker smo dočkali izpolnjevanje davnih sanj. (Odobranje.) Ali, gospodje, nobenega denarja ne moremo dati za reži, ki se snuje, kot sem malo preje povedal, na moči žandarjskih bajonov. Hočemo ureditev države na demokratičnem temelju, svobodno in socialno pravičnem! Žrtve, ki se od nas zahtevajo, ne presejajo samo našo zavest in naše ideale, ampak tudi naše politično uverjenje. Finančne teže, kot jih podaja kreditna osnova, pripadajo v velikem nesorazmerju vojski. Vidimo, da se javlja stari način razpolaganja denarja kot v stari Avstriji. Opažamo, da je v vojski današnje Jugoslavije sorazmerno preveč častnikov in častniških slug in da število pušk ne odgovarja faktičnemu stanju vojske. Vlada bi morala začeti s popolno demobilizacijo vojske. Če potrebujemo od 130 milijonov dinarjev 49 in pol milijona za potrebe vojske, moram reči, da je to nesorazmerno del potreb države in sumim, da more tako stanje tudi dalje trajati. Ako bi nevolja dovedla do tega, da pride Jugoslavija v položaj, da mora držati stalno vojsko, mislim, da bi jo to privedlo na rob propada.

Mirovna konferenca.

Pariška mirovna konferenca je zadnji kamen izkušnje sedanje diplomacije. Če se na tej konferenci ne zadovolji opravičenim zahtevam narodov in če ne pride do rešenja narodnostnih vprašanj vsaj po načelih Wilsona, potem to znači banerot sedanje diplomacije in mi stojimo pred razsulom vseh problemov o državnih odnosih. Vsi mali narodi bi gotovo izgubili vero v sedanje diplomacijo in njeno sposobnost, rešiti velika mednarodna vprašanja. Ostane torej svetovna revolucija, ki naj reši vsa ta vprašanja istinito in pravično. Dojnim, da se, kot se je zrušil imperializem centralnih sil, omadežuje imperijalizem zmagovalcev v tej vojski — Francoske, Angleške, Italije itd., ki male

narode, med njimi tudi Jugoslavijo, sicer naj bi se razdelila v medsebojno razračunavanje svojih interesov.

Dogodki na Ogrskem.

Hočem se nekaj in mislim, da dobi v tem zadovoljilni odgovor. To so dogodki na Ogrskem. V teh dogodkih vidimo mi dojem urejene stvari. Mi to povemo iskreno in odprto, ker ne verujemo, da proletarijat dobiva oblast in diktaturo brez boja s pestmi, ko po svetu gre revolucija. Mislim, da naše boje čete niso pozvane, da se vmešavajo v razmere Ogrske. One morajo varovati samo naš etnografski teritorij, ono, kar je zares nacionalno naše. Prepuste naj ogrskemu narodu, da sam uredi svoje razmere brez oboroženega vmešavanja z jugoslovanske strani. Proti temu bi morali mi, socialni demokrati, najodločneje nastopiti. Menim, da to tudi popolnoma odgovarja stališču, ki je zavzeto tudi v oglašu Narodnega viječa v Zagrebu, ko je proglašena neodvisnost naših krajev, ko smo javili svetu, da hočemo samo tisto, kar je etnografsko naše, da janičimo za svobodo vseh inonarodnih manjšin v našem področju; — in vsled tega moramo zopet odprto reči, da nečemo ničesar tujega.

Iz vseh navedenih razlogov glasujejo socialno-demokratski poslanci proti predloženemu kreditu.

(Socialno-demokratski poslanci pozdravljajo in ploskajo govornu sodruga Bukšega.)

Mir in Slovenci.

Edino zdravi temelj notranje uprave v vsaki državi je, da vlada narod in da služi vse, kar je v območju kakega naroda, dobrobiti tega naroda. V zvezi s tem naravnim in prvim temeljem notranjega razvoja, je treba na zunaj, da vsak narod najprej združi vse svoje žive sile v eno celoto, v eno državo. Znak imperializma, ki je v glavnem samo bližec raznih velekapitalističnih stremiljenj, je bil in je da se je narode prodajalo in oddajalo raznim vladarjem in raznim velevladim, ne da bi se jih vprašalo, da se jih je razlo in razdeljevalo tako, kakor se reže in razdeljuje blago posameznemu kupcu, kakor se deli plen med posamezne udeležence ropu in tatvine.

Tako se je svoj čas razkosalo Poljsko in dalo kos Rusiji, kos Nemčiji in kos Avstriji; tako se je spravilo Slovence pod mažarsko krono in tako se je delilo tudi Slovence raznim obinejnim grofom, raznim vojvodom kot plen, ali pa tudi kot — doto! Vsled tega je prišel del Slovencev pod vojvodino Štajersko, del pod vojvodino Kranjsko in del zopet pod vojvodino Koroško, pod goriške kneze itd., dokler niso vsi ti deli prišli skupaj pod avstrijske cesarje. Hrvate pa se je zopet deloma priključilo Ogrski in tako smo bili Slovenci in Hrvati vedno samo blago, s katerim so polnili razni vladarji svoje malhe, bili smo narod, s katerim so razpolagali vedno le — drugi!

Prišla je vojna, ki je pretresla cel svet, krvavo klanje, ki je koncem konca razgrnilo vso nagoto tistega imperializma, ki je gnil 1914. leta narode v klavnico. Kakor besni so se narodi morili štiri leta. Slo se je najprej za nemški imperializem, za nemške velekapitaliste in nemški carizem, ki je hotel zagospodovati na celem svetu. Pri tem pa so se mu zoperstavili ne samo tisti, katere je hotel Nemčija v zvezi z nemško-ogrskim imperializmom v Avstriji zaklati in iztrebiti ali pa čisto podjarmiti, v bran so se postavili tudi zastopniki ruskega in angleškega imperializma, ki so hoteli na vsak način preprečiti, da bi povečal svojo moč samo nemški imperializem. Ko pa so postali razni narodi trudni od morenjenja in ko se jim je zastrudilo ono krvoprelitje, ki je v potokih pojilo zemljo, začeli so razmišljati in prišli so do spoznanja, da so bili vsi le žrtve drugih. Takrat so spoznali tudi mali narodi, za kaj gre in takrat se je porodila tudi med Jugoslovani misel, da nočejo biti več plen v tujih rokah, da nočejo biti več razkosani pod raznimi tujimi vladami, marveč da hočejo ostati celoten narod in vladati se — sami!

Ta preobrat v mišljenju malih narodov je bil še mogočnejši impulz, ko je Wilson označil pred celim svetom svojih 14 točk ter primerno polsnil njihov pomen. Takrat se je zdelo, da je vendar enkrat strta tista sila, ki je s pomočjo militarizma izrabljala male narode, kakor se je poljubilo veseliti in njihovim kronanin in nekronanim velekapitalistom. Toda vse lepe nade in iluzije so se kmalu razblinile. Najprej so bili Čehi mnenja, da ni prisegam, s katerimi so pristale veselile na Wilsonove ideje, preveč verjeti in sokratko-

malo »osvobodili« brate in nebrate v svoj državi z mečem v roki, in sicer na način, ki se je zdel Nemcem na Češkem precej imperialističen. Ravnotako niso čakali na dobro voljo antante niti Poljaki, niti Rumuni — niti Srbi v Banatu. Kalkulirali so koncem konca prav. Italijani so bili prvi, ki so se, sklicujoč se na londonsko kupčisko pogodbo, uprli Wilsonovim zahtevam in si izgrlili svoj plen iz našega telesa. Sledili so jim Francozi na desnem bregu Rona in ki se povrh na vsi silo protivijo združitvi Nemške Avstrije z Nemčijo, ki bi bila za Nemško Avstrijo edina rešitev. Francoski diplomati stare šole mislijo še vedno, da je s paninatsmi prepovedmi še vedno mogoče narode razdružiti. Stara Avstrija je bila le po manjšini nemška, pa je vendar prisilila tujenarodno večino, da se bojuje na strani Nemčije! Kako naj se še prepreči skupno življenje in skupen nastop Nemške Avstrije z Nemčijo — združitve Nemcev z Nemci! In za to svojo fikcijo podpira Francoska Italijane, ki naj bi jej pomagali preprečiti združitve nemškega naroda. V to svrhu so ji dobra vsa sredstva, tudi posebne obljube Nemški Avstriji na račun — Slovencev! Slovenci naj bi bili zopet žrtve bližnjega in daljnega imperializma.

Tako dela stara imperialistična diplomacija tudi pri antanti to, kar so delali vladarji in mogotci v prejšnjih časih. Mali slovenski narod, ki je v vojni skoraj največ trpel, naj bi plačal velekapitalističnim interesom vesil odškodnino s svojimi najlepšimi in najvažnejšimi deli na jugu in severu!

Slovenski narod naj ve, da ima antanta respekt le pred ono ljudsko silo, ki se pod uplivom ruske revolucije pojavlja po celi Evropi. In le od te sile pride njegova rešitev. Pravičnega miru, ki naj uvažuje vse njegove pravične narodne zahteve, mu ne bodo delili oni gospodje, ki hočejo iz Pariza urejevati jugoslovanski problem. Pravičen mir ne more biti mir imperializma, marveč mir sporazuma in solidarnosti, mir, ki pride iz ljudstva in ki bo za ljudstvo!

Politične vesti.

Jugoslavija.

Ministrska kriza.

LDU. Beograd, 31. (JDU.) Ministrska kriza še traja. Pogajanja z narodnim klubom so se razbila in je gotovo, da stopi narodni klub v opozicijo. Padla tudi še ni odločitev o sodelovanju socialistov v vladi, ker pričakuje socialistični klub navodil vodstev iz Zagreba in Ljubljane, od koder jih pričakujejo vsak čas. Pa tudi o socialističnem klubu se ne more reči, da bo sodeloval v kabinetu, ker ne more pristati na to, da bi rešila agrarno reformo kaka meščanska stranka. Govori se tudi, da bo odstopil železniški minister inženir Vulović zaradi slabega zdravja.

LDU. Beograd, 31. (JDU.) Ministrstvo za prehrano se bo najbrže opustilo, ker noče nobena stranka prevzeti v sedanjih težavnih razmerah odgovornosti. Bržčas se bo osnoval poseben urad, kateremu bo načeloval visok uradnik.

Vojni minister.

LDU. Beograd, 31. (JDU.) Ministrstvo za vojno in mornarico je poverjeno generalu Hadžiču.

Novi bankovci.

LDU. Beograd, 31. (JDU.) »Epoha« javlja, da bodo novi bankovci izdani koncem julija. Tedaj se tudi potegnejo krome iz prometa.

Železniška dela v Srbiji

LDU. Beograd, 1. (JDU.) »Epoha« poroča, da je kompetentna oseba izjavila, da se dela ob glavni progi v Srbiji razvijajo v redu in da se bo reden promet pričel koncem meseca julija, a početkom avgusta bodo že vozili vlaki na progi Pariz-Solon-Carigrad. Posamezni deli proge se bodo, kakor hitro bodo gotovi, izročili prometu kot se to že sedaj godi.

Po svetu.

Odprava smrtnih kazni v Nemški Avstriji.

LDU. Dunaj, 1. (DunKU.) Justični odsek je sprejel vladno predlogo glede odprave smrtnih kazni z dveh pravošlovnih izpremembama, ki jih je predlagal poročevalec.

Iz ogrske republike sovjetov.

LDU. Budimpešta, 1. (DunKU.) V zmislu naredbe, ki jo je izdala revolucionarna vlada sovjetov, se morajo vsi dragulji, vsa zlatina in dragoceni kamni vsake vrste, katerih vrednost presega pri posameznem kosu 3000 kron, izročiti ljudskemu poverjeniku za socialno produkcijo.

Za to predajo se ne bo izplačevala nikaka odškodnina.

LDU. Budimpešta, 1. (DunKU.) Revolucionarna vlada sovjetov je sklenila, da socializira vse zavarovalnice. Začasni ljudski poverjenik za finance je dobil pooblastilo, da prevzame vodstvo vseh zavarovalnih družb in da jih stavi pod kontrolo, katero bo izvrševala centrala finančnih zavodov.

LDU. Budimpešta, 1. (DunKU.) Ljudsko poverjeništvu za uk razglašja, da se ne namerava rabiti cerkve v nobene druge svrhe, kakor verske. Kdor bi torej skušal s karkršnokoli pretvezo vdreti v cerkev, češ, da spada tudi cerkve v področje socializacije, postopa samostojno. Mestno poveljništvo je pooblaščen, da prepreči take svojevoljnosti z oboroženo silo.

LDU. Budimpešta, 1. (DunKU.) V svrhu vzdrževanja notranjega mira in reda, je skleilo ljudsko poverjeništvu za notranje stvari, da ustanovi deželno brambo, takozvano rdečo stražo, ki bo nastajala iz najmanj 30.000 prostovoljcev. Sprejemali se bodo samo popolnoma zanesljivi proletarji.

Profesorski zbor pristopil k socialistični stranki.

LDU. Budimpešta, 1. (DunKU.) Stovške gimnazije pristopil k ogrski OKU. poroča iz Velike Kaniže, da je profesorski zbor tamošnje parlamentarne stranke.

Poročila z Ogrske.

LDU. Deutsch-Alterburg, 31. (Brezžično.) Dunajski listi poročajo o posledicah dogodkov na Ogrskem nastopne posameznosti: »Neues Wiener Journal« javlja, da je bil Karoly večer izultriran na cesti.

»Reichspost« pa trdi, da je pobegnil iz Ogrske. V listu »Neuer Tag« izraza Karoly svoje začudenje za ohiapnosti dunajskega prebivalstva napram dogodkom na Ogrskem. »Neue Freie Presse« zahteva z ozirom na ustanovitev lastne ogrske banke takojšnjo vzpostavitev nemško-avstrijske bankovnice. Dalje poroča »Neue Freie Presse« iz Budimpešte, da je rdeča garda zasedla najlepšo ogrsko palačo bivšega nadvojvode Jožefa. V zadnjih treh dnevih se je zglasilo na Ogrskem 5.000 odvetnikov in drugih inteligentov za poljedelska dela, ker so brezposelni. Na Dunaju danes tudi dojenčki niso dobili mleka, tako da je umrljivost otrok dosegla višek. Kakor poročajo dunajski listi, je gospodarsko življenje na Ogrskem radi utopističnih odredb sovjetske vlade pred katastrofo. Prebivalstvo pojmi šele sedaj ves obseg dogodkov.

Skrit zaklad.

LDU. Budimpešta, 1. (DunKU.) »Vörös Ujsag« doznava iz Ogrskega Starega grada, da so našli v gledališčni dvorani v gradu, ki je bil prej lastnina nadvojvode Friderika, v Feltronyju pod temi mrono zlata in srebra, umetnin, nakita in perila. Vrednost najdenih stvari znaša več milijonov. Komunisti Ogrskega Starega grada so zaplenili najdene reči.

Socialistično gibanje v Pragi.

LDU. Dunaj, 1. (DunKU.) Listi javljajo iz Prage, da je bilo tam veliko socialistično zborovanje, na katerem so sklenili, povsodi osnovati delavske svete in začeti boj za diktaturo.

Poljsko državno posojilo.

LDU. Pariz, 1. (Brezžično.) Iz Varšave poročajo, da je bilo na Poznanjskem podpisano za 214 milijonov poljskega državnega posojila, od teh za 3 milijone v zlatu.

Nemčija plača le volno škodo.

LDU. Berlin, 1. (ČTU.) Iz Zeneve poročajo: Po zadnjih vesteh iz Pariza je prodrlo Wilsonovo stališče, da bo Nemčija plačala le pravo vojno škodo. Vojno odškodnino Nemčija ne bo plačala.

Zahteve stavkajočih v Stutgartu.

LDU. Stutgart, 31. (DunKU.) Že davno naznanjena in vedno odložena generalna stavka je tukaj izbruhnila. Delavci so stavili pri zborovanju nastopne zahtevke: 1. Izpustitev političnih ujetnikov. 2. Opustitev obsednega stanja in prepovedi demonstracij ter zborovanj na prostem. 3. Ustavitve odredb, ki so bile povodom generalne stavke upeljane. 4. Takojšnje nove volitve delavskih in vojaških svetov na revolucionarni podstavi.

LDU. Stutgart, 1. (DunKU.) Vlada je davi zaradi preteče nevarnosti za javno varnost odredila obsedno stanje nad mestom in okolico.

LDU. Stutgart, 1. (DunKU.) Odporne stavke za pobijanje generalne stavke se udeležujejo rokodelci, obrtni trgovci, industrijalni, državni, mestni in zasebni uradniki, zdrav-

niški, lekarji in drugi člani svobodnih poklicev. Časnik začasno ne bodo izhajali. Poštni promet je popolnoma ustavljen, tako tudi promet na cestnih železnicah. Na železnicah so davi vozili le vlaki za delavce in za mleko.

Nemiri v Frankfurtu.

LDU. Frankfurt ob Menu, 31. (DunKU.) Pri aretaciji neke ženske v notranjem mestu se je popoldne spopadla množica z redarji. Množica se je potegovala za žensko. Naskočila je bližnjo redarstveno postajo in razorožila redarje. Razorožila je tudi na pomoč hiteče mornarje, ki so morali pobegniti. Enega izmed pomorščakov je množica popadla in ga vrgla v Men, kjer je utonil. Tolpa je drevela potem k preiskovalnemu sodišču, razorožila varstveno stražo, vdrla v poslopje in osvobodila vse jetnike, med njimi mnogo velikih zločincev. Napadla je prodalnico za orožje in jo izropala. Proti devetim zvečer so nedorasli fantje plenili v več trgovinah za obleko. Na več krajih mesta so streljali. Streljanje je trajalo do pozne noči. Uporabljali so tudi strojnice. Nemiri nimajo komunističnega značaja in so le izgredi razuzdanih sirovih elementov. Odrejene so izredne varstvene odredbe.

LDU. Frankfurt ob Meni, 31. (DunKU.) Voditelji socialno-demokratskih strank in komunistične stranke ter delavskega sveta so se ponoči sešli na policijskem predsedništvu in izdali poziv, kjer izražajo, da delavstvo brez razlike političnega mišljenja obsoja nasilnosti in plenitve.

Prehrana Rusije obupna.

Lyon, 31. (DunKU.) Brezžično poročilo iz Stockholma javlja: Lenin veli v govoru, ki ga je imel v petrogradskem Narodnem domu, da je položaj glede prehrane v Rusiji obupen. Očital je kmetom, da so dopustili, da se je pokvarilo žito, ne da bi ga poslali v Petrograd. Vsi osebni vlaki so od 18. marca ustavljeni.

Obsedno stanje v ruhrskem revirju.

LDU. Berlin, 31. (DunKU.) Wolf-fov urad poroča: Državna vlada je s prusko vlado odredila obsedno stanje nad ruhrskim revirjem. Vlade čete vkorakajo v revir, da bi delavce in obratne naprave varovale terorizma. Državni minister za prehrano ne bo po bruselskih zahtevah alirancev dovolil nobene oddaje živil v ozemlje stavke. Državni minister ne bo dovolil nobenih plač stavkajočim, dočim bodo dobili delavci, ki ne stavkajo posebno doklado za težko delo.

Amerika preli z absenciacijo z mirovne konference.

LDU. Berlin, 1. (DunKU.) »B. Z. am Mittag« poroča iz Rotterdam: »Daily Telegraph« javlja z dne 31. marca iz New Yorka: Poročevalec lista »New York Times« pri mirovni konferenci Auhalan brzojavlja svojemu listu, da se bo Amerika najbrže umaknila z mirovne konference. Ta poročevalec je eden izmed najzanesljivejših zastopnikov lista »Times« in njegova poročila bero v Ameriki z največjo resnobo. V svoji brzojavki pravi mimo drugega: Ako se razmere na mirovni konferenci ne izboljšajo, potem učaka svet prejkone veliko senzacija. Resnica je, da so posvetovanja sveta četvorice dospela na mrtvo točko. Ves ta teden se je potratil in med tem so stvari dosegle nadaljnjo krizo, tako da se je položaj poslabšal, nikar pa izboljšal.

Konference revolucijske internacionale v Moskvi.

V moskovskem Kremli se je vršila konferenca internacionale. Navzočih je bilo 32 delegatov, ki so zastopali komunistične stranke raznih dežel. Zastopane so bile posebno Nemčija, Francija, Švica, Avstrija, Švedska in Holandska. Lenin je pozivljval v otvoritvenem govoru vse narode, da se udeležijo svetovne komunistične revolucije. Povsod so razmere zanjo dovolj zrele, tako da je hitra zmaga zagotovljena. Delegat Francije je izjavil, da bo mirovna pogodba ki jo predlože Lloyd George, Clemenceau in Wilson Nemčiji, anulirana ravno tako hitro kot je bil odstranjen mir v Brestu Litovskem. Nemški delegat Albert je rekel, da bo mogoč zagotoviti svojim prijateljem špartakovcem po vrnitvi v Nemčijo, vsestransko pomoč sovjetske vlade. Trockega so sprejeli z velikim navdušenjem in ta je pozval skupščino, da naj z vsemi sredstvi zagovarja splošno diktaturo proletarijata.

Iz časopisja.

»Jug« priobčuje članek »Proč s korupcijo« z dne 29. pr. m., v katerem se zgraža nad odiranjem s strani trgovcev med drugim tako-le:

»Mi vemo, da je korupcija in se tudi proti njej borimo, toda ako ne bo drugače mogoče, hočemo pričeti ljudi obešati«. Toda, gospodje okrog »Juga« se gotovo ne zavedajo, da so sami v taboru izkoriščevalcev.

Za delavske zastopnike v občini in sosvetih, za delavce stavbenega urada, obleke za ubožno prebivalstvo, reforma obrtnega nadzorništva!

Interpelacija in predlogi poverjenika sodr. Albina Prepeluha na deželno vlado.

Kakor znano, se je svoječasno sklenilo, da se ima kooptirati v občinske zastope tudi zaupniki delavstva. Zahteva, da pridejo v občinske svete neposredni zaupniki delavstva, je bila za širše ljudske sloje velike važnosti. Podpirali smo jo zato po svojih zastopnikih v vladi z vso odločnostjo. Saj vemo, kako se v marsikateri občini nemoteno gospodarja ljudskim imetjem, kako se brani interese posameznikov proti večini. Ta demokratično zahtevo, ki ne odgovarja seveda niti zdaleka vsem potrebam pravega ljudskega zastopa, ki pa hoče v danih razmerah vsaj nekoliko popraviti dosedanje zlo, je vlada končno priznala. Delavstvo je naznanilo svoje zaupnike v občinske zastope, toda... toda spoznali smo koncem konca, da je v naši deželi med uradnim priznanjem gotovega sklepa in njega izvršitvijo presneto velika razlika. Gospodje so namreč v tem slučaju enostavno pozabili, da ne smejo ostati sklepi samo na papirju, marveč, da jih je treba tudi izvršiti. Malenkosti!

Verjamejo, da je bil oni sklep marsikaterim gospodom zlasti na deželi silno nevšeč, tako nevšeč, da so se proti njemu odločili upri. Menda ne ravno brez uspeha. Ne vemo sicer, do kje je šla stvar v kolobarju, vemo samo, da njihov upor ne bo ostal brez našega upora in da nismo pripravljali pristati mirno na takih komplotih proti priznanim ljudskim pravicam. Protesti sodrudov po deželi so v tem oziru dvakrat upravičeni.

Naš poverjenik v deželni vladi, sodr. Prepeluha, je zato interpeliral vlado, zakaj da se ni kooptiranje že izvršilo ter zahteval takojšnjo ureditev stvari. Nadejamo se, da ne bo umestni in neposredni korak našega poverjenika ostal brezuspešen.

Sodr. Prepeluha je nadalje interpeliral vlado v zadevi jeseniške občine, ki je pritegnila v tamošnji svet samo 3 delavske zastopnike, mesto, da bi bila sestavila ta svet, kakor je bilo pričakovati, z večino ljudskih zastopnikov, ker je občina v resnici v absolutni večini delavska. Jeseniški delavci imajo menda vso pravico biti številno boljše zastopani v svojem svetu...

Naš poverjenik je nadalje protestiral pri vladi proti nepostavljeni brezvzročni odsvolitvi delavcev vojnega stavbenega urada v Ljubljani. Tudi ta slučaj bi nam dal priliko marsikateri zelo pikri opazki. Za danes se omejimo le na omenitev protesta pri vladi. Če bo treba, izpregovorimo še. Kam plovemo, gospodje pri stavbenem uradu.

Naj omenimo končno, da se je na predlog sodr. Prepeluha poslala na Dunaj posebno komisijo z nalogo, da nakupi oblačilne predmete v iznosu več milijonov kron. Ta akcija je bila uujno potrebna. Kdor ve, kako težko je za ubožno delavsko družino, in teh menda ni malo, preskrbeti si najmanjši in najpotrebnejši komad oblačila vsled vnebovpijočih cen, ki vladajo v tem oziru na trgu — in to nemalo po zaslugi prepoštenih prodajalcev — ta bo razumel, kako velike koristi bo ta predlog za revno ljudsko maso.

Poverjeništvu za socialno skrb je nadalje predložilo te dni centralni vladi v Belgradu osnutek zakona o reformi obrtnega nadzorništva, ki naj bi veljal za celo državo. Ta reforma bi bila nujno potrebna in bi razvoja obrti veliko koristila. O stvari bomo še pisali.

Socialna politika.

Pred razkolom v francoski socialistični stranki. V francoski socialistični stranki nista samo dve struji, ampak je več struj in frakcij. Dve najmočnejši skupini sta skupina Longuetova, katero lahko nazivljemo po njeni taktiki boljševisko, in skupina 40torice socialistnih poslancev. Pred nekaj meseci je bila Longuetova skupina najmočnejša, toda katere je danes, nam ni znano. Longuet in njegova skupina sta nazivljala drugo skupino »narodne socialistke«, ker se je ob času vojne, ko je bila Francija v nevarnosti, javno izrekala, da je

treba braniti domovino pred nemškimi imperializmom. Glasilo Longuetove skupine je list »Populaire«, a drugo »Le Libre France«. Spor med tema dvema skupinama se je pred kratkim časom zelo poostiril ter je prišlo do afere Compere-Morel, prigodom katere je napisal Compere-Morel v »Libre France«, da upa, da so v stranki še pravi socialisti, ki se hočejo upreti nepošteni politiki onih, ki si domišljajo, da morajo z gesto majoritete ekskomunicirati in imenovati izdajce one, ki so vse svoje življenje delali in se borili za socializem. Spor se je tekom zadnjega časa še poostiril, in pričakovali je, da pride v stranki do razkola. O tem govori jasno članek: »Zato vojna«, ki ga je napisal Aleksander Varenne, eden izmed 40torice, v svojem dnevniku »La Politique«. V tem članku napada Varenne Longueta v glavnem radi tega, ker je Longuet izjavil, da se hoče za omogočenje poraza takozvanih »socialpatriotov« združiti tudi z buržoazijo.

Dopisi.

Celje. »Nova Doba« št. 28. od dne 27. marca se zopet zaletava v našega sodruga Marna na sledeči način: »Sodrug Marn je glasom zdravniškega spričevala službeno bolan in kot bolnik hodi po shodih. Ali si isto sme dovoliti tudi kak ne-socialistični železniški delavec? Radi bi imeli od naše železniške uprave tozadnevni odgovor.« Mi pa odgovarjamo gospodom okolo »Nove Dobe« naslednje: Sodrug Marn je bolan ter bolan tako, da na shode vseh eno lahko gre. Gospode Zvezarje pa ne boli toliko to, ampak boli jih le, ker je naš sodrug Marn povedal par pravosti, da so jim brneli po ušesih. Vsaj vemo, da resnica boli in v oči bode. Mi bi pa vprašali gospoda Vugata, kako more poslati delavce iz skladišča od dela na Zvezin shod, kar se je že večkrat zgodilo. Naj nam pove »Nova Doba« to, kar jo mi vprašamo, potem bomo pa še več gradiva nanosili, ker ga imamo dovolj. Torej gospode Zvezarji in Novodobarji: Na svidenje!

Celje. Urednik »Nove Dobe« v Celju, gospod Spindler, je prišel na najnižjo stopnjo morale. Zakaj pregovor pravi »Der grüste Schuft vom ganzen Land ist und bleibt der Denunziant.« Gospod Spindler denuncira namreč vojaštvu tako-le: »1. aprila bo visela rdeča zastava na celjskem magistratu — tako je zaklical na zborovanju jugoslovanskih železničarjev v Narodnem domu minoli terek nek »kumštini« socialdemokrat. Boljševiška agitacija s strani socializmov je v teku. Opažamo jo tudi med vojaštvom, na kar vojaške oblasti opozarjamo.« — Mislimo, da je teko dovolj krvi na raznih frontah svetovne vojne. Koliko imamo danes siromakov in invalidov! Gospoda Spindlerja seveda nisimo videli nikjer na bojišču, on se je vedno znal držati v zaledju. Pri tvrdki Goričar in Leskovšek vidimo tudi v izlozbi razne razglednice, na katerih opisuje in se zgraža nad staro avstrijsko kulturo. Toda v vojašnice bi uvedel g. Spindler rad vislice, da bi se zopet prelivala kri slovenskih fantov. — Tako je gospoda okolo »Nove Dobe«; dosedaj so ubijali samo s kolom, zdaj bi pa radi uvedli vislice in krogle za vse tiste, kateri ne trobijo v njihov rog.

Dnevne vesti.

— **Deputacija nedeljskega ženskega shoda** v »Mestnem domu« naznanja vsem navzočim, da bo vlada na njihove zahteve odgovorila v ponedeljek, to je 7. aprila. — **Deputacija ženskega shoda.**

— **Prehrana.** Oddelku za prehrano je deželna vlada z ozirom na silno težavni položaj revnih slojev in srednjega stanu dovolila, da reaktivira ubožno akcijo po vseh večjih konzumnih središčih in se v ta namen dovolijo potrebni krediti.

— **Podpredsednik deželne vlade** dr. Žerjav ta teden radi bolezni ne sprejema strank. Počeniš z drugim tednom pa v torek, četrtek in soboto od 11. do 12. dopoldne.

— **Spremembe v stavbni službi.** Stavbnemu nadkomisarju inž. Josipu Pavlinu je deželna vlada dovolila izstop iz državne službe in podelila avtorizacijo za civilnega gradbenega inženirja. Stavbnemu nadkomisarju inž. dr. Miroslavu Kasalu je dovolila izstop iz državne službe.

— **Suplenti na srednjih šolah.** Deželna vlada je sklenila, da se vsi suplenti na srednjih šolah, ki imajo popolne izpite, imenujejo začasne učitelje v IX. činovnem razredu.

— **Za akademično menzo na Dunaju** je deželna vlada dovolila podporo 15.000 K za dobo treh mesecev.

— **Spijoni.** »Radničke Novine« piše: Prva skrb centralne vlade te

bila, ne obnova in prehrana dežele, toda skrb za organizacijo žandarmerije in spijonaže nad lastnim narodom. Kjerkoli greste po ulici, se srečavate z njimi. Če sedite v kavarni, merijo njegovi pogledi na vas. V mistični, na ladji, vozu, povsod se nahaja. Pa tudi v poslopiju narodnega predstavništva so močnejše zastopani, ko vsaka druga stranka. Tako je eden izmed njih pri seji narodnega predstavništva 22. marca zalezoval g. Jaše Prodanoviča, toda se je neprevidno izdal nekemu našemu sodrugu, da pazi na gospoda Prodanoviča po naročilu svojega predstojnika. Naš sodrug mu je izjavil, da se je zmotil ter da ni policijski birič. Ostal je nato še nekaj časa na galeriji, nato pa burno rekel, da se vrne takoj s svojim šefom in drugimi uslužbenci, ki so ostali potem do konca seje. Kam plovemo, g. Pribičević?

— **Začasna delavska zavarovalnica** zoper nezgode v Ljubljani naznaja, da se je preselila iz Turjaškega trga št. 4 v »Kresijo«, Šolski drevored št. 2, I. nadstropje.

— **Začasen občinski pokojniški zavod** za nameščence v Ljubljani naznaja, da se je preselila iz Turjaškega trga št. 4 v »Kresijo«, Pogačarjev trg št. 3, I. nadstropje.

— **Tatinska družba v Mariboru.** Včeraj so izsledili mlado tatinsko družbo, ki je kradla živila iz transportov za mestno aprovizacijo. Tatovi so po večini doma iz Karčevine in stari od 14 do 18 let. Med njimi so bila tudi dekleta.

— **Prosta in znižana vožnja po železnici.** Vse dosedanje vozne olajšave in legitimacije aktivnih in umirovljenih uslužbencev državnih železnih kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev in lužne železnice ostanejo v veljavi do 30. junija 1919. Častniki in vojniki plačajo od 1. aprila 1919 do nove odredbe na privatnih potovanjih polovico voznih pristojbin. Vse druge vozne olajšave, legitimacije in listke za prosto vožnjo katerikoli vrste se z dnem 1. aprilom 1919 razveljavijo.

— **Važno za invalide celjskega pešpolka** (to je prejšnjega pešpolka št. 87). Pri polku se nahaja invalidni fond, kateri se bode deloma meseca majnika t. l. med res potrebne invalide omenjenega polka, ki so državljani kraljevine SHS razdelili. Prosilci naj se zgledajo osebo tekom meseca aprila v sobi št. 31 (I. nadstropje) grajske vojašnice v Celju, kjer bode komisijončno preiskovanje vsako sredo in soboto od 10. do 12. ure dopoldne. Prosilci morajo prinesiti seboj potrdilo od občine, da so res brez sredstev in podpore potrebni. Prosi se vsa županstva, da so oprezna, kot so pri izpostavljenju takšnih potrdil župani osebno odgovorni za resnične podatke. V slučaju, ako se dokaže, da so podatki neistiniti, bode moral stroške poplačati župan sam. Za popolnoma invalide, katerim ni mogoče se osebno zglasiti, naj prinesejo sorodniki plačilni nalog, invalidno knjigo ter potrdilo od občine in orožništva o identiteti.

— **Državna posredovalnica za delo.** Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu (od 23. do 29. marca 1919) je iskalo delo 178 moških in 41 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 53 moških in 62 ženskih delavnih moči. Posredovani se je izvršilo 75. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo je od 1. januarja 1919 do 29. marca 1919 iskalo delo 3987 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 3612 delavcev. Posredovani se je izvršilo v tem času 882. Delo iščejo pisarniške moči (152), trgovski uslužbenci (110), sluge, ključavničarji, kovači, livarji, tovarniški delavci, mizarji, kolarji, tesarji, čevljarji, krojači, peki, mlinarji, mesarji, natakariče, služkinje. V delo sprejme posredovalnica zidarje (103), navadne delavce, poljedelske delavce, tesarje, krojače, čevljarje, klenarje, usnarje, kolarje, mizarje, služkinje in razne druge obrtnike.

— **Glasilo inženirjev.** Meseca aprila bodo začeli inženirji in arhitekti izdajati svoje strokovno glasilo »Tehnični list«, ki bo izhajalo vsak teden na eni polji s slikami.

— **Prosilcem za podelitev zemljišč.** Zadnji čas prihajajo na deželno vlado od posameznih interesentov prošnje, da naj se jim dodeli od veleposestev kakšna zemljišča. Te prošnje so prezdvojne, kajti z ministrskimi predhodnimi odredbami od 27. februarja 1919 (služb. novine 11), ki imajo zakonito moč, je pač izrečeno, da so veleposestva razlaščena, pri čemer so nekatera posestva n. pr. fidejkomisi, že definitivno označena kot razlaščena veleposestva, med tem ko se sicer pridržijo posebnemu zakonu, da definirajo, kaj je veleposestvo, in je dalje v istih naredbah izrečeno, da so večini gozdni kom-

pleksi podržavljeni. Ni pa še ustanovljeno, kateri urad bode pristojen, da izvrši delitev veleposestev. Torej še ni instance, na katero bi se mogle prošnje pravilno vlagati, upati je, da bode v kratkem razdelilno postopanje z zakonom urejeno. Deželna vlada je z ozirom na ta pravni položaj posamezne prošnje kot prezgodnje vračala in priporočila naj se jih za enkrat ne vlagajo, ampak počaka, da bode razglašeno in natančno označeno, kako se bo delitev vršila.

— **Iz Čehoslovaške.** Urednik »Pravo Lidu«, sodrug Skatula, ki se mudi sedaj v Parizu, je bil izvoljen za glavnega tajnika združene čehoslovaške socialno-demokratske delavske stranke. — Na Dunaju so ustanovili novo češko stranko pod imenom: Stranka čehoslovaške demokracije. Za predsednika stranke, katere program je narodno-demokratski in socialno-napreden, je bil izvoljen gosp. Fr. Jandik, za tajnika dr. Lengsfeld. — V Londonu so ustanovili za čehoslovaško poseben prehranjevalni komite. — Praški cestni pometalci imajo 8 do 10 K dnevne plače. — Premoženje češkega premogovnega barona Weimana znaša z inventarjem vred 3½ milijarde ali 3500 milijonov kron. — Socialno-demokratski list »Středočeské Hlasy« poroča, da organizira češka državoppravna demokracija v Kolínu tudi služkinje... To se je pa posrečilo: volkovi bodo tu branili ovce...! — Sodrug Binovec je predlagal v konstituant, da se razdeli 170 hektarjev zemlje in 30 barak, kar pripada še vojaškemu erarju, med invalide in batarje. Predlog je bil sprejet, in ustanovilo se je že društvo, ki bo izpeljalo predlagano razdelitev.

— **Razno.** »N. W. J.« poroča iz Stockholma, da je sklenil moskovski svetelj Liebknechtovi vdovi plačevati letno 40.000 rubljev kot častno rento. Liebknechtov rojstni dan je sprejet v listo komunističnih praznikov, ki jih je doslej na leto že 18. — »Fremdenblatt« se je prekrstil. Nehal je izhajati. Mesto njega izhaja nov list »Der Neue Tage«. — V weimarskem državnem zboru so razpravljali zadnje dni o zopetni uvedbi letnega časa. Začeli bodo z njim že v aprilu. — Število brezposelnih v Berlinu znaša 400.000. — Židovska svetovna konferenca se je sešla zadnje dni v Zürichu ob udeležbi delegatov iz 14 dežel. Prva točka dnevnega reda je razgovor o protižidovskih pogromih. — Na francoskem bodo odšle sojeni pred vojaškimi sodišči tudi vsi oduhuhi in navijalci cen. Kako pa je pri nas? Pri nas bi pred njimi kmalu padali še na kolena... — Vodja neodvisnih socialistov Henderson, je umrl te dni v Londonu.

Prošnja in poziv za naše uboge ujetnike v Italiji.

Vojnega gorja še ni konec. Iz Italije nam prihajajo glasovi, kako grozno trpe naši rojaki-ujetniki. Prebivalo samo v šotorih in jim manjka vsega potrebnega, tako da umirajo trumoma. Koliko časa bo še ta njih sužnost trajala, se ne da reči. Ako ne pride vmes kaj posebnega, morda še dolgo.

Tem siromakom je treba pomagati, kar je v naši moči. Ali jih hočemo puščati, da bodo od gladu umirali, če je v naši moči, da jih tega obvarujemo? Za denar, pravijo tisti, ki so iz Italije prišli, se tudi tam še vse dobi. Ravno tega pa ubogi ujetniki nimajo.

V kratkem pojmeta dva gospoda s posredovanjem »Rdečega križa« ujetnike obiskat. Ali naj prideta praznih rok?

Prosimo in pozivljamo slovensko javnost, naj priskoči trpečim ujetnikom na pomoč.

Pozivljamo predvsem tiste, ki imajo svojce v ujetništvu: tem potom jim lahko pošljejo nekaj pomoči. Pozivljamo vse tiste, ki so imeli od vojne dobiček, da se odzovejo temu pozivu, primerno svojemu premoženju. Prosimo vsa dobra srca, naj po svoji moči prispevajo k blagemu namenu.

Hitra pomoč je tukaj potrebna! Srejem se v ta namen denar, cigarete ali kake druge malenkosti, tudi dobre knjige. Vsi ti darovi naj se oddajajo ali pošiljajo Dobrodelni pisarni v Ljubljani.

Društvo »Dobrodelnost«.

Iz stranke.

Politična šola se vrši sedaj vsak četrtek, ob 8. uri zvečer na realki. Torej ne ob sredah kot dosedaj. Sodrug zahajate v politično šolo, ker je potom izobrazbe, si bohedmo ustvarili boljše razmere, nego jih imamo sedaj.

Somišljeniki!

V petek, 4. aprila izide političen tednik za slovensko ljudstvo

„Ljudski Glas“.

Namenjen bo slovenskemu kmečkemu proletariatu, v prvi vrsti brezposelnim, dninarjem, batarjem in malim kmetom.

Celeletna naročnina znaša 12 K, polletna 6 K, četrtletna 3 K. — Naročnina naj se pošilja na naslov:

„Ljudski Glas“, Ljubljana (Uprava »Napreja«), Frančiškanska ul. št. 6.

Zaupniki naj ga naroče po več izvodov skupaj in naj pridobe z njim naročnike.

Shodi.

V soboto, dne 5. aprila:

V Ljubljani za drugi okraj ob 7. uri zvečer v gostilni pri Plankarju (prej Kramer), Dolenjska cesta.

V Ljubljani za tretji okraj ob 7. uri zvečer v gostilni »Pod staro lipo«, Rimska cesta št. 18.

V nedeljo, dne 6. aprila:

V Škofji Loki ob 3. uri popoldne. V Zgornji Besnici pri Kranju ob 3. uri popoldne. Poroča sodr. Češnik.

Poročila.

Gorje pri Bledu. Preteklo nedeljo se je vršil tu prvi socialistični shod. Ker so bili že mnogo pred napovedano uro vsi prostori gostilne pri Černetu nabito polni in niso mogli dobiti vsi udeleženci prostora, se je vršil shod na dvorišču. Sodr. Erjavec je v obširnem govoru razložil sedanjí politični položaj in z bengalično lučjo osvetlil pred-, med-, in povojno politiko obeh nasprotnih strank ter razložil program socialne demokracije. Ves čas je deževalo in v kljub temu je ljudstvo, na dežju stoječ pazno sledilo govornikovim izvajanjem in mu mestoma živahno pritrjevalo. Ta krasno uspeli shod iznova potrjuje, da našel ljudstvo vedno bolj uvleđa, kje so njegovi pravi prijatelji.

Bohinjska Bistrica. Tukaj se je vršil javen ljudski shod dne 25. marca v gostilni pri g. Grobotku. Ker je pa prostora zmanjkalo vsled obilne udeležbe, se je shod vršil na prostem. Predsedoval je sodr. Stare. Obrazložil je, kako nas je izkoriščala kapitalistična družba, in kaj da moramo ukreniti, da se tega suženjstva oprostimo. Poročal je o nemškem gospodstvu, ki se je moralo ukloniti ljudski volji, ter o ruski revoluciji. Ruska revolucija je potegnila ves proletarijat v svetovno revolucijo za kar gre zahvala boljše življenju. Tudi pri nas čutimo, da se bliža svoboda delavstva, a so bomo stali na straži, da nas ne bodo razni laškoživci oslepili. Pozdraviti moramo ogrski proletarijat, ki se je osvobodil. Danes zboruje desetorica mož v Parizu, ki hoče odločiti o naši usodi. Zopet se kuje železo za naše okove, v katere nas hočejo ukovati. Največjo ulogo igra Anglija, ki bi rada zanelila zopet svetovni mir ter s tem zagospodovala nad celim svetom, kar bi bilo za proletarijat najhujše zlo. Na veselje konstatiramo, da od vzhoda prihaja vstajenje! Kapitalizem inenuje boljše roparje zato, ker ima slabo vest. Ve že tudi v naprej, da se boljše življenje ne bo mogoče otresti. V Jugoslaviji imamo blaga v izobilju, ali žal, da raznim špekulantom ne gre blago iz rok za tako ceno, ki bi jo moglo ravno ljudstvo plačati. Njih koristi branil in zastopa tudi J. D. S., na katero moramo posebno paziti, da nas ne zažene v še hujši vrtnec grenkega življenja.

J. D. S. stranka ima na vseh koncih sovražnike. Nas imenujejo antikriste itd., smo pa stranka delavstva, kar tudi J. D. S. prav dobro ve in zato razširja med delavstvo razdor, da bo žela vihar. Pripravljamo se na dan, ko nam zasije solnce Svobode, ker čaka nas resno delo! Treba je organizacije! Da bomo stvar razumeli, čitajmo delavske liste, čitajmo socialistične spise. Socializem hoče, da se vse kapitalistično in špekulativno imetje podržavi, da bodo imeli vsi oni, ki delajo, od tega korist, ne pa posameznik, kateri ne dela! Kdor ne dela, naj tudi ne je! To so načela socializma. Sodrug Škobl je govoril o gnilobi stare Avstrije, o temi, v kateri živimo, o velikem Wilsonu in obljubljeni demokraciji, kar pa je le pesek v oči. Dokler vlada buržoazija in njen pomočnik bo naša stvar gnila tu še za naprej. Raznim gospodom dela to preglavice, da danes delavstvo razume, kakšne nakane kujejo, zato skušajo z raznimi obljubami vloviti delavstvo v svoje roparske kremplje. Posebno love železničarstvo v Zvezo jugoslovanskih železničarjev, da bi jih opeharili za glasove pri volitvah, ter bi tam seveda koristili le onim, ki stremijo za boljimi in bolj polnimi koriti. Za take gospode je treba železne mreže ter

gnilobo iztrebiti. Morebiti bi tudi pri nas gospodje radi tako delali kakor v Banatu, kjer naštejejo delavcu 25 batin, ako zahteva odločno svoje pravico. Demokratizem zahteva, da ljudstvo samo odloča, ne pa da to dela gospoda! Oglasili se je tudi g. nadučitelj k besedi radi članka v »Slovencu«. Odgovor je dobil pošten. Priporočamo pa, da večkrat obišče socialistične shode, ker vemo, da so naše lepe besede padle na rodovitna tla. Kar se pa tiče križa in svetih podob v šoli, naj jih ima! To nam ne branimo! Ali povemo, da kadar bo nosil g. nadučitelj take križa na hrbtu in v želodcu, kot bohinjsko in drugo delavstvo, potem se bode tudi on boril za svobodo! Govorili so še sodrugi Marčič, Mlakar in Selan. Sodrug Stare se je zahvalil za lepo udeležbo ter shod zaključil z besedami: Živela Internacionala! Živela Svoboda!

Shod v Hrastniku. V nedeljo popoldne ob 3. uri se je vršil shod v dvoran konsumnega društva, ki je bil tako izvanredno dobro obiskan, da je bila prostorna dvorana premajhna in je ostalo veliko število sodrugov izven lokala. Po vrlo dobro uspelem pevskem predavanju rudarskega pevskega zbora pozdravljala sodrug Kovač, kot predsednik shoda, zborovalce in odda besedo sodrugu inž. Steblju. Ta pojasni splošni politični položaj notranje in zunanje politike, razpravlja o današnjem revolucionarnem gibanju na vzhodu in severu in apelira na navzoče, da se pravočasno pripravijo na predstoječi boj, ki je popolnoma nezogibljiv. Današnja centralna vlada v Belgradu je pakazala, da je popolnoma nesposobna voditi drž. Čoln in da je nam, slovenskim socialistom, potrebno, da se orjentiramo sami nase in na ona revolucionarna gibanja, ki prihajajo iz dežel izrevolucioniranega proletarijata. Sodrug Malovrh apelira na navzoče, da pridno agitirajo za razširjenje »Napreja«, kateri se je v zadnjem času v tako lepi obliki in vsebini predstavil našim sodrugom. Večja bremena listu morajo vse sodruge tako zaskrbeti, da zastavijo vse svoje sile, vse mogočnosti, list podpreti. Le najmarljivošča agitacija bo povzdignila »Napreja« na oni nivo, ki odgovarja toku časa in potrebi delavstva. — Po končnih besedah sodruga Kovača, ki v toplih besedah opominja delavstvo k zavestnemu organiziranju, je zaključil predsednik ta lepo uspel shod in pevski zbor završil zborovanje z eksaktnim prednašanjem delavske pesmi!

Shod v Dolu pri Hrastniku. V nedeljo dopoldne se je vršil shod v Dolu pri Hrastniku in sicer na prostem, ker zaradi preobče udeležbe ni bilo najti prostora. Na shodu je poročal sodrug Malovrh, ki je poročal o političnem položaju in pomenu politične organizacije. Poleg sodruga Malovrha je govoril tudi sodrug Kovač. Oba sodruga sta žela vsestransko priznanje in priglasilo se je lepo število naročnikov za novo glasilo »Ljudski Glas«.

Strnišče pri Ptujju. V soboto, 22. t. m. se je vršil v begunskem taborišču zaupni sestanek sodrugov in zaupnikov bivše deželne organizacije jugoslov. soc. dem. stranke na Goriškem. Sestanek je bil sklican z namenom, da se pogovorimo glede ustanovitve krajevne pol. organizacije. Vsled dobre agitacije pa se je sestanek razvil v večji shod, ker se ga je udeležilo nad 200 ljudi, delavcev in kmetov; posebno dobro so bili zastopane ženske. Ker je bila udeležba nepričakovano velika, je sodr. Komavli porabil priliko ter poročal o potrebi organizacije. Pojasnil je pomen in namen politične, strokovne, gospodarske in izobraževalne organizacije ter poudarjal potrebo zdržitve delavstva v teh organizacijah, da bo pripravljeno za odločilen boj med delom in kapitalom, ki se bliža brzih korakov. Razložil je navzočim program socialne demokracije ter primerjal delovanje naše stranke z delovanjem meščanskih strank, ki spreminjajo svoje programe, vsakokrat, ko vidijo na političnem obzorju, da se bliža drugo vreme. Nato se je sodrug Komavli dotaknil političnega položaja v državi, ter pozivljali one, ki se niso še odločili, naj vstopijo v politično organizacijo in se naročajo na naše časopise, iz katerega bodo spoznali, da je socialna demokracija edina stranka, ki zastopa koristi zatiranih. Ker je bila kakor že omenjeno, udeležba na shodu velika, je sodrug Komavli z ozirom na poročila, ki prihajajo iz Pariza o usodi Goriške, Trsta itd., prečital sklep krajevn. org. jugoslov. soc. dem. stranke v Ljubljani z dne 17. t. m. in predlagal naslednjo resolucijo: »Z ozirom na poročila, ki prihajajo o usodi Goriške, Trsta itd., izjavlja shod zaupnikov in pristašev jugoslov. soc. dem. stranke na Goriškem, ki se je vršil dne 22. marca v begunskem taborišču v Stri

nišču, da se z navdušenjem pridruže protestu kraljevine organizacije v Ljubljani z dne 17. t. m. ter nalaga vsem sodrugom in somišljenikom, da razvijajo močno agitacijo v zmlisu pravičnih zahtev narodov. Resolucija je bila z burnim odobravanjem enoglasno sprejeta. Ko je še sodrug Delpin predlagal, da se čimprej skliče v beg, taborišču velik ljudski shod, na katerega naj se povabi govornik iz Ljubljane, je sodrug Komavli zaključil lepo uspeli shod. — Po shodu se je ustanovila politična organizacija, v katero se je takoj vpisalo nad 70 članov. Začetek dober, zato sodrugji, na delo za stranko!

Strokovno gibanje.

Iz strokovnih organizacij.

Odborova seja Osrednjega društva lesnih delavcev ter odbora podružnice ljubljanske, se bo vršila v četrtek, dne 3. aprila takoj po delu v društvenem lokalni. — Predsednik.

Shod lesnih delavcev v Celju se bo vršil v soboto, dne 5. aprila ob 7. uri zvečer v hotelu »pri lastovki«. Poročevalec iz Ljubljane.

Shod lesnih delavcev in tapetnikov iz Ljubljane in okolice se bo vršil v nedeljo, dne 6. aprila t. l. točno ob 9. uri dopoldne v restavraciji »Narodnega doma«. Dnevni red: Mesечно poročilo; medne razmere v lesni in tapetniški stroki, ter sklepi k temu; razno. Z ozirom na važnost dnevnega reda naj nihče ne manjka. — Odbor.

Občni zbor lesnih delavcev v Polzeli se bo vršil v nedeljo, dne 6. aprila ob 2. uri popoldne. Poročevalec iz Ljubljane. Pridite vsi!

Občni zbor lesnih delavcev v Št. Lovrencu nad Mariborom se bo vršil v nedeljo, dne 6. aprila ob 2. uri popoldne, in ne v ponedeljek 7. aprila. Pridite vsi na shod! Poročevalec iz Ljubljane.

Shod kovinarjev v Štorah se vrši v ponedeljek, dne 7. t. m. ob 2. uri popoldne. Agitirajte za polno udeležbo. — Osrednji odbor.

Mezdno gibanje.

Kranjski tiskarski pomočniki so vložili spomenico za izboljšanje plač. Zagrebški knjižgovezi in kartonažni delavci so pred mezdinim gibanjem. Delavci te stroke kakor tudi delavke, naj ne potujejo v Zagreb, dokler gibanje ni končano.

Vestnik „Svobode“.

Knjižnica »Svobode« bode odsesti odprta vsak ponedeljek in četrtek od 6. do 7. ure zvečer.

Celje. V nedeljo, 6. aprila ob 2. uri popoldne v dvorani gostilne na Zelcem travniku ustanovni občni zbor podružnice »Svobode« za Celje. — Sodrugji in sodružice, udeležite se v obilnem številu zborovanja naše kulturne organizacije. — Po zborovanju ob 4. uri popoldne se istotam vrši društveno predavanje; predava sodružica M. Urbančeva iz Ljubljane.

Kultura.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v petek, dne 4. t. m., točno ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona« koncert. Na sporedu so samospevi ter nastop moškega in mešanega zbora. Na klavirju spremlja g. Janko Ravnik. Vstopnice se dobe v predprodaji v trafikih v Prešernovi ulici št. 54.

»Plamen.« Izšla je za marec dvojna številka »Plamena«, polmesečnika za vse kulturne probleme, ki ga izdajata od začetka tega leta Cesarec in Križič. Vsebinska 5. in 6. številke je: Tri pesmi Ivana Putnika z močnimi socialnimi poudarki, drama Ericha Singerja: »Sovražnik«, ki razreši v petih dejanjih duševni problem aktivnega avstrijskega častnika — ubijalca. Tito Strozzi piše plastične fragmente iz svojega protimilitarističnega romana, ki ga je napisal v strelskega jarku. Razen polemičnega dela, v katerem piše Cesarec o tipu naših lažnih in neukih kritikov, se bavi Ilko Gorenčević s problemom naše moderne umetnosti in piše o kiparju Studinu. Križič končuje svojo pariško grotesko »Hodorlahomar Veliki«. Kot priloga je dodan manifest »Internacionalna aeterna«, ki ga žele jugoslovanski internacionalni intelektualci odposlati svojim sodrugom v daljnem svetu. »Plamen«, polmesečnik za vse kulturne probleme, izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu v Zagrebu, Illica 7, in velja posamezna številka 2 K. — Polletno predplačilo 20 K.

Mapa klparskih kompozicij Marina Studina. V tisku izide prihodnje dni v založbi »Plamena« mapa klparskih kompozicij Marina Studina s predgovorom Iljka Gorenčevića. Cena mapl, ki vsebuje šest izvrstnih reprodukcij, je 5 K. Naročila je poslati na »Plamen«, Zagreb, Illica 7.

Sodrugji Zaupniki!

Javite takoj upravi »Napreja« v Ljubljani, Fraučkanska ulica št. 6, koliko izstov.

Majskega spisa

naroči vaša organizacija. Spis izide 20. aprila in bo stal posamezen izvod 1 krono. Ker je potrebno, da se že sedaj določi naklada, naj vsak sodrug in vsaka organizacija najpozneje do 10. aprila sporoči, koliko izvodov »Majskega spisa« se pošlje v razprodajo. Naklada bo sicer velika, vendar ga nam utegne zmanjkati, če se naročniki šele pozneje priklajajo.

Vozni red vlakov.

Z dnem 1. aprila se je izpremenil vozni red osebnih vlakov na progah Ljubljana - Maribor, Ljubljana - Sisak, Maribor-Spilje. S tem se odpravi po možnosti ponočno potovanje in izpopolni podnevna vožnja vlakov tako, da dobi potujoče občinstvo med Ljubljano in Mariborom v vsaki smeri tri osebne vlake s praktičnimi vezavnici proti Zagrebu (Sisku) in Velikovcu-Senči vasi. Med Ljubljano in Zagrebom vozi odslej v vsaki smeri le po en direktni vlak (40/508 in 511/45); vendar je promet tudi na tej progi izboljšán, kakor sledi. Tudi promet med Mariborom in Ljutomerom se je temeljito preuredil tamošnjim potrebam.

V nastopnem podajamo celotni vozni red, kakor je v veljavi od 1. aprila:

a) Proga Ljubljana-Maribor:

Vlak 37: Odhod iz Maribora 5.35 zj., prihod v Ljubljano ob 10.15 zj.; vlak ima na Pragerskem zvezo iz Ptujja (odh. 5.43 zj.) na Zidanem mostu zvezo iz Zagreba (odh. 4.55 zj.). — Vlak 35 a: Odhod iz Maribora ob 10.13 zj., prihod v Ljubljano ob 2.51 pop. Ta vlak prihaja iz Dunaja in Gradca ter ima v Mariboru zvezo iz Ljutomera (odh. 6.22 zj) in Velikovca-Senče vasi (odh. 6.10 zj.); na Zidanem mostu zvezo iz Siska (odh. 6.43 zj.) in Zagreba (odh. 8.55 zj.). — Vlak 39: Odhod iz Maribora 4.30 pop., prihod v Ljubljano 8.54 zv.; na Pragerskem zveza iz Čakovca (odh. 2.20 pop.). — Vlak 36: Odhod iz Ljubljane 4.43 zj., prihod v Maribor 9.11 dop. — Vlak 36 a: Odhod iz Ljubljane 10.41 dop., prihod v Maribor 3.04 pop.; zveza na Zidanem mostu na Zagreb (prih. 3.38 pop.) in Sisak (prih. 7.33 pop.) in iz Siska (odh. 6.43 zj.) in iz Zagreba (odhod 8.55 dop.); vlak 36 a odpelje ob 6.39 pop. iz Maribora v Spilje in Nemško Avstrijo. — Vlak 42: Odhod iz Ljubljane 5.55 pop., prihod v Maribor ob 10.31 pop.

b) Proga Ljubljana-Zagreb (Sisak):

Vlak 40/508: Odhod iz Ljubljane 5.52 zj.; prihod v Zagreb 10.05 dop., v Sisak 11.35 dop. — Vlak 36 a/502: Odhod iz Ljubljane 10.41 dop., prihod v Zagreb 3.38 pop., v Sisak 7.23 pop.; na Zidanem mostu zveza iz Maribora (odh. 10.13 dop.), Ljutomera (odh. 6.22 zj.) in Velikovca-Senče vasi (odh. 6.10 zj.). — Vlak 42/510: Odhod iz Ljubljane 5.55 pop., prihod v Zagreb 9.59 dop. — Vlak 507/37: Odhod iz Zagreba 4.55 dop., prihod v Ljubljano 10.15 dop., — Vlak 509/35 a: Odhod iz Siska 6.43 dop., iz Zagreba 8.55 dop., prihod v Ljubljano 2.51 pop. — Vlak 511/45: Odhod iz Siska 3.15 pop., iz Zagreba 6.05 pop.; prihod v Ljubljano 10.58 zvečer.

c) Proga Maribor-Ljutomer

Vlak 50/1801: Odhod iz Maribora 5.33 zj., prihod v Ljutomer 8.46 zj. — Vlak 52/1803: Odhod iz Maribora 4.47 pop., prihod v Ljutomer 7.52 pop.; zveza v Mariboru iz Ljubljane (odh. 10.41 dop.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.). — Vlak 1802/51: Odhod iz Ljutomera 6.22 dop., prihod v Maribor 9.30 dop.; v Mariboru takojšnjnja zveza v Ljubljano (prih. 2.51 pop.) in Zagreb (prih. 3.38 pop.). — Vlak 1826/53: Odhod iz Ljutomera 5.31 pop.; prihod v Maribor 8.46 pop.

č) Proga Maribor-Velikovec-Sinča vas:

Vlak 415: Odhod iz Maribora 5.05 zj.; prihod v Velikovec S. 9.30 dop. — Vlak 419: Odhod iz Maribora 3.29 pop., prihod v Velikovec ob 6.44 zv.; ta vlak ima v Mariboru zvezo iz Ljubljane (odh. 10.41 dop.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.) — Vlak 416: Odhod iz Velikovca S. 6.10 dop., prihod v Maribor 9.04 dop.; vlak ima tukaj zvezo na Ljubljano (prih. 2.52 pop.) in Zagreb (prih. 3.38 pop.). — Vlak 414: Odhod iz Velikovca S. 3.16 pop., prihod v Maribor 6.14 pop.

d) Proga Maribor-Ptuj-Čakovac:

Vlak 35 b/205: Odhod iz Maribora 8.33 dop., prihod v Čakovac 11.16 dopoldne, na Pragerskem zveza iz Ljubljane (odh. 4.43 zj.). — Vlak 229: Odhod iz Maribora 6.55 zv.; prihod v Ptuj ob 8.17 pop. — Vlak 207: Odhod iz Pragerskega 8.30 pop.; prihod v Čakovac 10.23 pop. — Vlak 208: Odhod iz Čakovca 6.32 dop.; prihod

na Pragersko 8.30 dop.; zveza na Maribor (prih. 9.11 dop.), Ljubljano (prih. 2.51 pop.) in Zagreb (prih. 3.28 pop.). — Vlak 224: Odhod iz Ptujja 5.43 dop., prihod v Maribor 6.59 dop.; zveza na Pragerskem na Ljubljano (prih. 10.15 dop.). — Vlak 228 b: Odhod iz Čakovca 2.20 pop., prihod v Maribor 5.32 pop., na Pragerskem zveza na Ljubljano (prih. 8.54 pop.) in Zagreb (prih. 9.59 zv.).

Izpremembe v osrednji vladi.

»Slovenec« poroča, da se je večeraj popoldne na seji ministrstva deloma preosnovala osrednja vlada, in sicer je prevzel ministrski podpredsednik dr. Korošec še ministrstvo za prehrano, poslanec Gostinčar ministrstvo za socialno politiko, naprednjak Pavel Marinkovič ministrstvo za gozdarstvo in rudarstvo, dr. Poljak (JDS) novoustanovljeno ministrstvo za agrarno reformo, Šeckija Gluhič (JDS) ministrstvo za kmetijstvo.

Pogajanja s socialisti niso uspela, ker so socialisti zahtevali izvedbo agrarne reforme, a obenem so zahtevali tudi ministrstvo za prehrano zase. Zadovoljili so se s tem, da se osnuje posebno ministrstvo za agrarno reformo, ki naj bi ga prevzeli tudi socialisti. Socialisti so zahtevali vsaj tri portfelje in druge stranke so to zahtevo odbile.

Iz teh poročil je razvidno, da v Belgradu vlada ne mara nikakršnih resnih reform. Zmaguje reakcija in konservatizem, kar je za razvoj jugoslovanske politike jako slabo znamenje.

O stvari poročamo obširneje, ko dobimo izvirna poročila in s tem jasnejši pregled teh za nas jako važnih političnih dogodkov.

Najnovejše vesti.

Tehnika v Zagrebu.

LDU, Zagreb, 1. Poverjeništvu za uk in bogocastje razglašá, da se bo tehnična visoka šola v Zagrebu otvorila že začetkom prihodnjega šolskega leta. Poverjeništvu pozivlja hrvatske denarne zavode in industrijska podjetja, naj določijo večje denarne prispevke, da se bo mogla zagrebška tehnika že takoj v začetku tako urediti, da bo odgovarjala zahtevam modernega ustroja šol te vrste.

Poziv Ogrske celemu svetu.

LDU, Budimpešta, 1. (Brezžično.) Budimpeštanska brezžična postaja pošilja med drugim naslednji poziv v svet: Ako tuje narodnosti mislijo, da je ogrska revolucija le zlobna šala ali teatralična poza, zagrešajo nevarno napako. Prevrat bo miren in nedolžen, če se mu ne zoperstavi oborožena sila; v poslednjem primeru bi to imelo strašne posledice. Rdeča garda se organizira; dnevno se vidijo delavci, ki prinašajo orožje za armado, ali ki prostovoljno vstopajo v vojsko, pripravljeni braniti revolucijo na vsak način. — Znano je, da se sosednje slovanske narodnosti bližajo nevarni točki. Vlada meni, da se nahajajo pred durmi komunistične revolucije, ki bodo spravile vso vzhodno Evropo pod poveljstvo Ljennina. Na ta način bo naša obrambna črta izredno močna; kajti komunistična revolucija vsebuje velikanske sile, ki buržoazijski vladi nikakor niso na razpolaganje. Vendar, komisar za vnanje stvari, Bela Klun, ni agresiven, pozivlja le sosednje dežele, naj sledijo vzgladu Ogrske. Historično važno vlogo se proletarijatu mora pripoznati in ta nas je privedla na pravo pot. Mesto buržoazijske demokracije imamo proletarsko, ki nam je pripomogla k socializmu. V naših bojih in našem delovanju računamo na pomoč celokupnega mednarodnega proletarijata in smo prepričani, da nas ameriško delavstvo, združeno po revolucionarnih organizacijah, ne bo pustilo na cedilu. Mi ogrski delavci še dobro pomnimo vzglade, ki so nam jih dali ameriški bratje v mnogih primerih, verujemo v solidarnost mednarodnega proletarijata, katero bodo gotovo pokazali tudi poljedelski delavci. Naša mlada proletarska demokracija dela za socializem z vso vneimo in disciplino in cilje ameriškega delavstva smatramo za naše lastne. Ameriški delavci-tovariši, pomagajte nam z dejanji, dokažite svetu, da ne stojimo osamljeni. Odkar smo prevzeli diktaturo, se je marsikaj spremenilo. Domovina naša je postala domovina mednarodnega proletarijata. V tej domovini ne bo vladala pohlepna buržoazija, temveč pravična in prava proletarska demokracija. Kdor ne dela, naj ne jel! To je resnica, ki dejanstveno vlada na Ogrskem. Lenuhu in izsesavcu, ki živi od dela drugih, so izpodkopana tla.

Uredili si bomo stavbo živega organizma, kjer ne bo niti izsesavcev naroda, niti izsesanih.

Ogrska jim dela skrbi.

LDU, Praga, 1. (DunkU.) »Pravo Lidu« poroča: K današnji seji načelnikov konferencie narodne skupščine sta interpelirala socialna demokrata Meissner in Pik ministra za notranje stvari o stališču, katero zavzema Čehoslovaška republika napram dogodkom na Ogrskem. Minister je odgovoril, da je odpošiljate vojaštva na madžarsko mejo edinole preventivnega pomena; v načrtu čehoslovaške vlade ni predviden noben poseg v razmere kake druge države, tedaj tudi ne v razmere Ogrske.

Češka narodna skupščina.

LDU, Praga, 1. (ČTU.) Na dnevnem redu je razprava o odgovoru finančnega ministra glede zboljšanja plač za ljudskošolske učitelje. Odklanjajoče stališče ministrovo je izzvalo med prizadetimi veliko ogorčenje in nezadovoljstvo. Glasovanje o odgovoru finančnega ministra je bilo odgodeno. Nato je bil med živahnim ugovorom katoliške ljudske stranke v prvem in drugem branju sprejet zakonski načrt glede fakultativne vpepelitve. Prihodnja seja bo v četrtek.

Razdor v svetu četvorice.

LDU, Berlin, 1. (DunkU.) »B. Z. am Mittag« poroča iz Rotterdamá: Poročevalec lista »Daily Chronicle« javlja svojemu listu: Teritorialna vprašanja so najresnejša zapreka miru. Izkazalo se je sedaj, da so Francozi nezadovoljni v vsakršno ureditvi, ki ne upošteva v polni meri njihovih želja. Clemenceau se je baje izrazil, da more ostati v svetu četvorice samo, ako se vprašanje saarskega ozemlja reši tako, kakor zahtevajo Francozi. To pomeni z drugimi besedami, da zahtevajo Francozi vso saarsko dolino kot del odškodnine za opustošenja, katera je povzročila Nemčija v francoskih premogovnikih.

Sedež komisije za Zvezo narodov bo v Ženevi.

LDU, Lyon, 1. (Brezžično.) »Petit Parisien« prinaša vest, da je komisija, katere naloga je, proučiti vsa vprašanja, ki se tičejo zveze narodov, izbrala Ženevo za sedež zveze, in pravi, da vzdržuje Belgija svoje zahteve, da se določi sedež mednarodne zveze na njenem ozemlju. Belgijci poudarjajo, da mora biti zveza narodov ena glavnih moralnih ustanovitev te vojske. Belgija, ki se je udeležila te vojske, iz spoštovanja do svojih moralnih obveznosti, ima pravico zahtevati, da se ji dá z ozirom na sedež zveze narodov prednost pred vsako drugo državo.

Francoske zahteve in angleški listi.

LDU, Lyon, 1. (Brezžično.) »Morning Post« zagovarja odločno zahteve Francije in pravi: Zahteve Francije, ki so strateškega pomena, so tako enostavne, da bi sploh ne smele biti predmet razprav. Francija zahteva, da se določi nevtralen pas med dosedanja mejo in Renom, in zahteva zase tudi doline reke Saare. Te pogoje smatra Francija za neobhodno potrebne, kajti samo na ta način bo imela stvarno garancijo, da katere ima pravice. Zavezniki so dolžni Franciji veliko več kot to zagotovilo in v teh zahtevah ni ničesar, kar bi bilo na škodo kake druge države kot Nemčije. Varstvo Francije je prvi in najvažnejši interes zaveznikov. — List pristavlja, da mora biti politika angleškega naroda, podpirati Francijo v vsakem oziru. Tudi »Daily Telegraph« se izraža enako kot »Morning Post« o vprašanju strateške meje ob Renu.

Reorganizacija ameriške vlade.

LDU, Washington, 1. (DunkU.) — Brezžično.) Načelnik generalnega štaba ameriške armade priobčuje novi program reorganizacije armade, ki bo od sedaj naprej štela 500.000 mož. — Do sedaj je bilo demobiliziranih 1.460.000 častnikov in moštva.

Raznoterosti.

* Roparski umor na Reki. Pred nekaj dnevi je bil umorjen v nekem hotelu trgovec Schwarz iz Dalje. Trgovec je bival v hotelu in je bil umorjen v svoji sobi od zlikovcev, ki so prišli k njemu pod pretvezo, češ, da imajo v menjavo nežigosane bankovce za žigosane v njegovo korist. Trgovec je bil umorjen s topim orodjem. Zlikovci so ga nato oropali ter odnesli seboj okoli 70.000 K. Storilice še niso izsledili.

* Bolezen današnjih katolikov, pravi klerikalna »Radnička borba«, je strah pred nasprotniki. Današnji katolik je dober v duši, v življenju

veren načelom in točen v službi, pa se ne spušča v javnost in bojne vrste. — Da, zato so »katolike« delavce lahko tudi vedno najbolj za nos vlekli, ker so trpeli in garali, ker jim je baje to narekovala »božja volja« — tisti pa, ki jim je delal, so bili z njim seveda prav zadovoljni, ker se ni vrgel v boj z njimi. In kar je klerikalne gospóde, so bili tudi le »dobri« v duši, na zunaj pa so obračali plašč po vetru, da se jim ni preluknjala malha! In tako je tudi pri današnjih, ker je tako njih vzgoja, ki jih uči, da je vse zmota...

* V utrujenosti so mišice tudi za prehlajenje posebno občutljive in iz tega nastane mnogo bolečin in težav. Te se dajo z masažo s Fellerjevim bolečine odpravljajočim, oživljajočim »Elsa«-fluidom lahko odpraviti. Kdor naporno dela, naj bi imel torej vedno Fellerjev »Elsa«-fluid v hiši, da ga zamore pri nastopivših bolečinah takoj rabiti. Še bolj priporočljivo je, ako se tudi v zdravih dnevih po vsakemu dnevu celo truplo z »Elsa«-fluidom masira; to ojači mišice in odpravi čut utrujenosti. »Elsa«-fluid služi izbornu tudi pri odpravi raznih bolečin udov vsled razjenja itd. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici pošlje za 19 K lekarinar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 252 (Hrvatsko). Tudi Fellerjevo milo odvajajoče »Elsa«-kroglice, 6 škatlic za 9 K 50 h, se zamore obenem naročiti. Te prave »Elsa«-kroglice so mnogo let priznano, milo izbornu odvajalno sredstvo, okrenčajo želodec, vsvarjajo tek in jih dajejo odraščeni kakor otroci radi. — Naših čitateljev, ki o bolečinah zaradi kurjih oces tožijo, opozarjamo na Fellerjev turistovski obliž z znamko »Elsa« po 1 K 50 h in 3 krono. Zavoj s poštnino se priračuna posebej, ali najceneje; kolikor več se torej obenem naroči, temveč se prihrani. (fi.)

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Petejan. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob prebitki izgubi našega ljubljenskega sina, brata in svaka

Štefan Odlazka

izkazali sočutje in nas tolažili se iz globine srca zahvalujemo.

Posebno se zahvalujemo sl. rudniški godbi, vsem sorodnikom, sodrugom in znancem, za številno zadnje spremstvo.

Srčna hvala vsem.

Franciška Odlazek, mati
Frane, Matevž, Karol, bratje
Poldn, sestra.

Razpis.

Gradbeno ravnateljstvo v Ljubljani sprejme dva strojna tehnika z visokošolsko naobrazbo, ki se uvrstita po dosedanjih službeni dobi oz. praksi v X. ali XI. čin razred državnih uradnikov.

Pravilno kolekovane prošnje, katerim je priložiti dokaz o starosti, državljanstvu, jezikovnem znanju, fizični sposobnosti in o dovršenem študiju na tehniški visoki šoli z II. državnim izpitom je predložiti

do 15. aprila t. l.

Gradbeno ravnateljstvo v Ljubljani
dne 31. marca 1919.

Dva dobra prevajalca

iz srbskega na slov. jezik in obratno

dva dobra stenografa

in

dve izvežbani strojepiski

se sprejmejo takoj za Narodno predstavništvo v Belgradu.

Ponudbe s pogoji in eventualnimi izpričevali je vložiti čimpreje pri predsedstvu deželne vlade za Slovenijo.

Gospodarska pisarna Dr. Ivan Černe

v Ljubljani daje nasvete v vseh gospodarskih zadevah in premoženjskih vprašanjih: izposuje posojila, posreduje prodajo in nakup vrednostnih papirjev in tujeval denarja, posreduje pri prodajah in nakupih vseh posestev, izvršuje cenitve in ogleda. Promet z Ameriko. Edina pisarna te vrste v Jugoslaviji.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6, poslojne ljudske posojilnice. Uraduje od 8-1, 3-5. Vprašajte s pismom, znakom! — Telefon 37.

V Ljubljano potujočemu

slav. občinstvu - se priporoča - »Restavracija v Prešernovi ulici št. 9«.